

107408

Dato — 20. november 1946.
Sted — Nürnberg, Justispa-
lasset. Begivenhet — åp-
ningen av rettergangen mot
de 24 nazistiske krigsforbry-
terne.

Oppbudet av militære vakt-
mannskaper stod i grell kon-
trast til den verdighet som
preget rettsalen. Det summet
av stemmer, teknikere kon-
trollerte de siste installasjo-
ner, pressefolk fra hele ver-
den tok plass sammen med
innbudte observatører.

Efter krigsslutningen i mai
hadde de allierte straks gått i
gang med forberedelsene til
den rettergang alle mente
måtte komme. Adolf Hitler
hadde selv — i en krigshls-
sertale til sine generaler i
1939 — innsett at en slik
prosess ville kunne komme,
men hadde selv suverent
vendt muligheten til egen
«fordel»: «Jeg skal begrunne
den kommende krigen, og det
er uinteressant om jeg taler
sant eller ikke. Selerherren
kommer senere ikke til å bli
spurt om sannheten. Når
man begynner eller fører en
krig, er det ikke retten som

NÜRNBERG-PROSESSEN mer enn et ubehagelig 25-årsminne

Den stadig pågående debatt
og vurdering av Nürnberg-
oppgjøret og dets konsekven-
ser for senere (og mulige
framtidige) konflikter, er et
sunnhetstegn: Sannhet og
rett skal ikke avgjøres på ba-
sis av makt og hensiktsmes-
sighet!

24 mann på listen

Hverken «Der Führer» selv
eller hans propagandamini-
ster Goebbels ble personlig
anklagt under Nürnberg-pro-
sessen. Av de 24 navn som
stod på listen over tiltalte,

trert om Hermann Göring,
Hitlers fortrolige i militære
så vel som i politiske spørs-

rath og Hans Ritzsche. An-
klaget var videre, den tyske
riksregjeringen, ledelsen av

Anklagen gikk ut på bevis-
ste krigsforberedelser med
sikte på å vinne herredomme

over hele verden, lanseringen
av teorien om det ariske
menneskets overlegenhet og
rett, krenkelse av den inter-
nasjonale rettsfølelse, og en-
delig ansvaret for krigens ut-
brudd og forløp. Fire typer
forbrytelser ble av anklagerne
nærmere definert — og de 21
dommene ble avsgt med se-
parate «Ja»/«Nei»-svar til
skyldsspørsmålet i de fire ka-
tegoriene: a) «sammensver-
gelse», b) brudd på freden, c)

*Nyttig påminnelse: Fortsatt kamp
for individets ansvar og rettighet*

AV REIDAR HUSEBY

spiller noen rolle, men seieren
— den sterkeste har rett.»
Den sterkeste har rett — i
denne formuleringen ligger
også den moralske utfordrin-
gen. Den sterkeste — seler-
herren — skal, etter våre
rettsbegreper, ikke misbruke
sin rett. Hitler ville overse
dette grunnleggende prinsipp
— statene som satte
Nürnberg- (og senere Tokio-
prosessen i gang, var for-
pliktet på ikke å gjøre det.

ble tre stroket alt i første
omgang: Martin Bormann
hadde lyktes i å slippe unna
(og påstås fortsatt å være i
live i Sor-Amerika), arbeids-
minister Robert Ley hadde
begått selvmord, og forføy-
ningene mot den aldrende in-
dustrimagnaten Gustav
Krupp von Bohlen und
Halbach ble av helbredshen-
syn opphevet.
Offentlighetens oppmerk-
somhet ble i stedet konsen-

mål, mannen som hadde bygd
opp Luftwaffe — og som selv
i retten demonstrerte sin tro
på føreren og hans grunnleg-
gende teser om det german-
ske stor-rike. Riktignok de-
gradert opptrådte han i en
uniformlignende drakt, med
høye lærstøvler — mens de
øvrlige anklagede møtte i sl-
vitt. Det var: Rudolf Hess,
Joachim von Ribbentrop,
Wilhelm Keitel, Ernst Kalten-
brunner, Alfred Rosenberg,
Hans Frank, Wilhelm Frick,
Julius Streicher, Walter Funk,
Hjalmar Schacht, Karl Dö-
nitz, Erich Raeder, Baldur
von Schirach, Fritz Sauckel,
Alfred Jodl, Franz von Papen,
Arthur Seyss-Inquart, Albert
Speer, Constantin von Neu-

det tyske nasjonal-sosialisti-
ske parti, SS-organisasjonene,
det hemmelige Gestapo-poli-
tiet, SA-organisasjonen og
den tyske krigsmaktens gene-
ralstab og overkommando i
tiden februar 1938 til mai
1945.

Fire typer forbrytelse

Anklagen ble framsatt av
Storbritannia, USA, Sovjet-
Unionen og Frankrike i fel-
lesskap — og hovedanklager
var den amerikanske domme-
ner Robert H. Jackson.
Retten formann var den britis-
ke Lord Justice Sir Geof-
frey Lawrence, som etter
et års tid (med over 400 åpne
forhandlinger) kunne avsi
dommene.

Hitlers nære po-
litiske og mili-
tære fortrolige,
Hermann Göring,
kom til å stå i of-
fentlighetens
søkelys under pro-
sessen. Han ble,
sammen med elleve
av de andre anklag-
ede, dømt til
døden ved henging.
Men 75 minutter
for dommen skulle
eksekveres tok han
sitt eget liv ved en
gift-ampulle som
var blitt smuglet inn
til ham.

«forbrytelser, d) brudd på
humanitetens lover.

Bare tre frikjente

Den 30. september 1946
kunne Sir Geoffrey Lawrence
kunngjøre disse dommene:
Dødsstraff ved hengning for
Göring, von Ribbentrop,
Keitel, Kaltenbrunner, Rosen-
berg, Frank, Frick, Streicher,
Sauckel, Jodl, Seyss-Inquart,
Bormann (in absentia), Fungs-
elsstraff på livstid fikk Hess,
Funk og Raeder, mens von
Schirach, von Neurath, Dö-
nitz og Speer fikk varierende
fengselstraffer. Helt frikjente
ble Schacht, von Papen og
Fritzsche.

I hovedsak kom domsav-
gelsene neppe som noen over-
raskelse. Riktignok ble det
juridiske grunnlag for selve
prosessen anket — mange
hevdet bl. a. at ikke en inter-
nasjonal, men en tysk rett
skulle vært satt. Men innen-
for den gitte ramme forløp
forhandlingene tilfredsstillen-
de, og de anklagede fikk all
den juridiske og tekniske
hjelp de ønsket.

Det ble fra anklagerne
side understreket at hensik-
ten med prosessen ikke først
og fremst var en hevn basert
på et «like for like»-prinsipp.
Nürnberg-prosessen skulle,
ved siden av å understreke
det individuelle, juridiske an-
svaret også tjene et mer folke-
pedagogisk formål.

Men bare en noktern vur-
dering av de forløpne 25 år
— og den enda mer usikre
framtid — kan gi svar på om
denne preventive hensikt er
oppnådd. Fortsatt pågår det
kriger, fortsatt brytes huma-
nitetens lover, fortsatt stilles
individets rettsfølelse opp mot
overordnede paroler...

Torsdag 19. november 1970

I morgen, fredag 20. november er det 25 år siden Nürnberg-prosessene mot de 24 nazistiske krigsforbryterne ble innledet. For yngre lesere vil nedenstående artikkel trolig være et stykke nyttig historie, for de eldre er stoffet en påminnelse om at nettopp freden har sin pris — i form av vern om rettsbevissthet og grunnleggende humanitære prinsipper.

← Av opprinnelig 24 anklagede var det 21 som tok plass i Justispalasset i Nürnberg. På dette oversiktsbildet, der navn og dom er angitt for den enkelte anklagede, er Rudolf Hess (som fikk livsvarig fengsel) skjult av Hermann Göring, som stående holder sin siste forsvarstale.